

HƏMZƏ ƏLİYEV

AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun dissertantı, tarixçi-tədqiqatçı

E-mail: TarixVeOnunProblemleri@gmail.com

**AZƏRBAYCAN RUSIYA DÖVLƏTLƏRİ ARASINDA HUMANITAR
ƏLAQƏLƏRİN İNKİŞAFINDA MƏDƏNİ MÜNASİBƏTLƏRİN ROLU***Açar sözlər: mədəni, dövlət, əlaqə**Ключевые слова: культурный, государство, контакт**Key words: cultural, state, contact*

Azərbaycanla Rusiya arasında mədəni əlaqələr tarixən uzun illər mövcud olmuş və müxtəlif formalarda həyata keçirilmişdir. Mədəni əlaqələrin çoxşaxəli inkişafı hər iki ölkə arasında humanitar əlaqələrin inkişafında böyük rol oynamışdır. Azərbaycanla Rusiyanı 200 illik birgə yaşayış və dostluq telləri bağlayır. Xalqımız uzun illər boyu birlikdə olmuş, bir dövlətdə yaşamışlar. Lakin müəyyən dövrlərdə müxtəlif problemlər və çətinliklər də olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı vəziyyəti kökündən dəyişdi. Hər iki ölkə arasında gərginlik aradan qaldırıldı, bütün sahələrdə münasibətlər yüksələn xətlə inkişaf etməyə başladı.

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin digər üzv ölkələri ilə yanaşı Rusiya dövləti ilə də iqtisadi, siyasi, mədəni, sosial və başqa sahələrdə müqavilələr imzalandı.

Azərbaycan Respublikası humanitar əlaqələrin bütün formalarından və istiqamətlərindən istifadə edərək Rusiya ilə bu sahədə əlaqələrin yaranıb inkişaf etməsinə nail ola bildi. Bu əlaqələr mədəniyyətin bütün sahələrini, incəsənət, ədəbiyyat, kino, teatr, musiqi, televiziya, radio və s. əhatə etmişdir. Göstərilən sahədə əlaqələr müxtəlif formalarda, istiqamətlərdə və səviyyədə baş vermişdi; qastrol səfərləri festival, mədəniyyət günləri, həftələri, illəri, ayları, teatr tamaşaları, musiqi festivalları, sərgi mübadiləsi, konfrans, simpozium və digər formalarda təşkil edilib həyata keçirilmişdir.

1990-cı ilin oktyabr ayında Rusiyada keçirilmiş gənc bəstəkarların “Azərbaycan-Rusiya” adlı festivalı böyük maraqla qarşılanmışdır.

1991-ci ildə Moskva şəhərində dünya poeziya xəzinəsinə misilsiz sənət inciləri bəxş etmiş dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin 850 illik yubileyi böyük təntənə ilə qeyd edilmişdir. Bu əzəmətli poeziya bayramı ərəfəsində Azərbaycan hökuməti adından görkəmli söz ustasını Rusiya ictimaiyyətinə daha yaxından tanımaq, qonşu ölkənin poeziya sevarləri arasında mədəni əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirmək məqsədi ilə Nizami Gəncəvinin abidəsi Moskva meriyasına təqdim edilmişdir.

Rusiyanın Ulyanovski vilayətində yaşayan soydaşlarımız Nizami adına mədəniyyət Mərkəzi yaratmışlar. Mərkəzin əsas məqsədi vilayətdə yaşayan 40 mindən çox soydaşımıza müstəqil respublikamızın iqtisadi, siyasi, mədəni həyatındakı yeniliklər barədə məlumat vermək, incəsənət ustalarının qastrollarını təşkil etmək, sərgilər və digər mədəni tədbirlər keçirmək olmuşdur.

1991-ci il noyabr ayının 17-də Moskvada Azərbaycanın dahi şairi Məhəmməd Fizulinin 500 illik təntənəli yubileyi keçirilmişdir.

Azərbaycan – Rusiya humanitar əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsində 1991-ci il iyun ayının 8-13-nə kimi Azərbaycanda Rusiya federasiyası mədəniyyəti günlərinin keçirilməsinin az rolu olmamışdır. Rusiya mədəniyyəti günləri çərçivəsində tədbirlər təkcə Bakıda deyil, həm də Naxçıvanda, Gəncədə, Sumqayıtda, Şəkiddə və Lənkəranda keçirilmişdir.

1991-ci il may ayının 15-də Azərbaycan Dövlət İncəsənət Muzeyində məşhur Rusiya rəssamı Mikas Safranovun sərgisi açılmışdır.

1991-ci il aprel ayının 26-da Rusiya Federasiyasının paytaxtı Moskva şəhərində keçirilən Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət günləri də çox təsirli olmuşdur. Ölkəmizin Moskva-da mədəniyyət günləri çərçivəsində Moskva Rəssamlar İttifaqının sərgi salonunda “Azərbaycan təsviri sənəti” sərgisi və tanınmış Azərbaycan kinorejissoru, respublikanın xalq artisti Əjdər İbrahimovun xatirə lövhəsi asılmışdır. Bundan başqa sərgidə xalqımızın tanınmış rəssamlarından Səttar Bəhlulzadənin, Tahir Salahovun, Mikayıl Abdullayevin, Toğrul Nərimanbəyovun, Asəf Cəfərovun, Oqtay Seyfullayevin və başqalarının tabloları nümayiş etdirilmişdir.

1995-ci ildə Moskvada keçirilən “Dostlarımızın musiqisi-95” Beynəlxalq musiqi festivalı xüsusi maraq doğurmuşdu. Tədbirdə nümayəndə heyətində Respublika Bəstəkarlar İttifaqının sədri Tofiq Quliyev, bəstəkarlardan Arif Məlikov, Tofiq Bakıxanov, Məmməd Quliyev, musiqişünas Ramiz Zöhrab və b. iştirak etmişlər. Həmin ilin martında Tatarıstan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinin dəvəti ilə Azərbaycanın Dövlət Gənclər teatrının kollektivi Tatarıstanın paytaxtı Kazan şəhərində türk milli xalqların teatr kollektivlərinin beynəlxalq “Novruz” festivalında iştirak etmişlər.

1995-ci il iyunun 17-də Azərbaycan Yazıçılar Birliyində dahi rus şairi A.S.Puşkinin 200 illik yubileyi ilə əlaqədar tədbir keçirilmişdir. Tədbirdə Yazıçılar Birliyinin sədri Anar, Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri Aleksandr Bloxin və başqaları çıxış etmişlər.

2000-ci il iyun ayının 26-dan iyulun 1-dək Azərbaycanda Rusiya Federasiyası və Moskva şəhərinin mədəniyyət günləri keçirilmişdir. Tədbirdə 250 nəfərdən çox qonaq iştirak etmişdir. Mədəniyyət günlərinin açılışı ilə bağlı ilk tədbir iyunun 26-da M.F.Axundov adına Dövlət kitabxanasında keçirilmiş, orada Respublikanın mədəniyyət naziri Polad Bülbüloğlu və Rusiya Federasiyasının mədəniyyət naziri Mixail Şvidkov çıxış etmiş və KİB nümayəndələrinin çoxsaylı suallarını cavablandırmışlar.

İyun ayının 27-də isə R.Mustafayev adına Dövlət İncəsənət Muzeyində və Bədii Sərgi Salonunda rus müəlliflərinin əsərlərinin sərgisi açılmışdır.

Mədəniyyət günləri ilə bağlı böyük təntənəli mərasim iyunun 27-də Respublika Sarayında keçirilmişdir. Tədbir çərçivəsində Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya teatrında, habelə Opera və Balet teatrında bir sıra tamaşalar nümayiş etdirilmişdir. Bundan əlavə qonaqlar Bakının Qaradağ rayonunda və Sumqayıt şəhərində olmuş, sakinlərlə görüşlər keçirmişlər.

Mədəniyyət günlərinin təntənəli bağlanış mərasimi isə iyunun 30-da ölkə Prezidenti Heydər Əliyevin iştirakı ilə Respublika Sarayında keçirilmişdir.

Azərbaycan-Rusiya humanitar əlaqələrinin genişlənməsinə Moskvada böyük Azərbaycan eposu “Kitabi-Dədə-Qorqud”un 1300 illiyinin böyük təntənə ilə bayram edilməsinin böyük təsiri olmuşdur.

Azərbaycan-Rusiya mədəni münasibətlərinin inkişafında Respublika Prezidenti Heydər Əliyevin Rusiya Federasiyasının prezidenti Vladimir Putinin dəvəti ilə iyunun 8-9-da Sank Peterburq şəhərində işgüzar səfərinin də ciddi əhəmiyyəti olmuşdur. Həmin günün səhəri, yəni iyunun 9-da Sank-Peterburqun Kamennostrovski prospektindəki bağda dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin abidəsinin açılışına həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilmişdi. Hər iki dövlət başçısı Heydər Əliyev və Vladimir Putin mərasim iştirakçıları:– ictimaiyyətin nüma-

yəndələri, dövlət və mədəniyyət xadimləri, Azərbaycan diasporunun üzvləri tərəfindən alqışlarla qarşılanmışdır.

2002-ci il aprelin 21-dən 26-na kimi Azərbaycan Respublikasında Rusiya mədəniyyəti günləri keçirilmişdir. Rusiyalı qonaqlar ölkəmizdə mədəniyyət, ictimai və təhsil ocaqlarında müxtəlif görüşlər keçirmişlər.

Həmin günlərin arxasınca Moskva yaxınlığındakı Reutov şəhərində “Bütün Rusiya-2002” kütləvi informasiya vasitələrinin VII festivalı öz işini başa çatdırmışdı. Tədbirə Rusiyanın bütün regionlarından 800 nümayəndə toplaşmışdı. Həmin tədbirə Azərbaycan Milli Bürosunun kordinatoru Oleq Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti də qatılmışdır. O.Əliyev Rusiya Jurnalistlər Birliyinin sədri Y.Baqdanov və bir sıra KİV rəhbərləri ilə görüşüb, danışıqlar aparmışdı.

Azərbaycan-Rusiya humanitar əlaqələrinin inkişafınahər iki xalqın musiqi ictimaiyyətinin fəaliyyəti də ciddi təsir göstərmişdi. Bu faktor 1991-2005-ci il illərdə də mühüm rol oynamışdır. Musiqi çox güclü bir təsirə malik olanmənəvi vasitədir. Belə ki, musiqiöz məqsəd və mahiyyətinə görə ünsiyyət vasitəsidir. Hər zaman belə günlər olub və gələcəkdə də olacaqdır. Göstərilən illər Azərbaycan-Rusiya musiqi aləmi üçün xarakter olmuşdur. Beynəlxalq musiqi həyatının mühüm qolunu təşkil edən və Rusiya Bəstəkarlar İttifaqı tərəfindən keçirilən “Dostların musiqisi” festivalı həmin məqama qulluq etmişdir. 1994-cü il tarixdən başlayan və ardıcıl davam edən bu festivallarda ayrı-ayrı illərdə Q.Qarayev, A.Məlikov, T.Bakıxanovun, X.Mirzəzadə, M.Mirzəyev, M.Quliyev, F.Əlizadə və başqa bəstəkarların musiqisi səslənmişdir.

Mədəniyyət sahəsində hər iki xalqı mənəvi cəhətdən birləşdirmək sahəsində ədəbi əlaqələrin də mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. Cəmi otuz il yaşamış, lakin rus poeziyasında silinməyən izlər qoyub getmiş Sergey Aleksandroviç Yesenin doğma Bakımızla da qəlbən bağlı bir şair olmuşdur. Qorkinin “xılqətən poeziya üçün yaranmış bir varlıq” adlandırdığı Yesenin Blok və Mayakovski ilə yanaşı duran istedadlı söz sənətkarı kimi çox tez məşhurlaşaraq xalqının sevimlisinə çevrilmişdir. Onun zəngin yaradıcılığında Azərbaycan mühiti, təbiəti, xüsusən Bakı-Mərdəkan gözəllikləri ümumşərq koloriti kimi verilmişdi. Bakıda-Mərdəkan bağlarında istirahət edərkən yazdığı “İran nəğmələri” silsiləsindən 20 şeiri məhz doğma diyarımıza həsr olunmuşdur. Odur ki, tarixən söz və sənət qədri bilən xalqımız onun adına muzey yaratmışdır.

2003-cü ilin oktyabrın 3-də Mərdəkanda Sergey Yesenin xatirə ev muzeyində toplaşan qonaqlar bu dəfədə mənəvi bir poeziya gününün iştirakçısı olmuşlar. AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin filialı kimi fəaliyyət göstərən bu xatirə ocağı Yesenin poeziyasının təbliğində, Azərbaycan-Rusiya əbədi əlaqələrinin möhkəmləndirilməsində xüsusi rol oynayır. Həmin tədbirdən sonra muzeydə “XVIII-XIX əsrlər rus incəsənəti” sərgisinin açılışı olmuşdur. Tədbirdə Rusiya Mədəniyyət Naziri Mixail Şvidkov və Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının sədri Fərhad Xəlilov çıxış etmişlər. Azərbaycan Yazıçılar Birliyi və Kinematografçılar İttifaqındakı görüşlər, M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında Rusiya və Azərbaycan idmançıları arasında şahmat üzrə dostluq turnirinin açılışı, Çaykovski adına Dövlət Akademik Böyük Simfonik Orkestrinin Respublika sara-yındakı konserti də eyni günə təsadüf etmişdir.

Azərbaycanın xalq yazıçısı Elçin xarici ölkələrdə, o cümlədən Rusiyada ən çox çap olunan sənətkarlardan biridir. Onun roman, povest və hekayələri eləcə də pyesləri müxtəlif ölkələrdə, o cümlədən Rusiyada çap olunur, tamaşaya qoyulur və geniş oxucu auditoriyasının rəğbətini qazanır.

2004-cü ildə Moskvanın məşhur və nüfuzlu “Avallon” nəşriyyatı Elçinin “Ölüm hökmü” adlı kitabını nəfis şəkildə çapdan buraxmışdır.

2004-cü il iyunun 21-də Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin dəvəti ilə işgüzar səfərə gələn Rusiyanın məşhur və qədim ədəbiyyat jurnallarından biri olan “Drujba narodov” jurnalının baş redaktoru Aleksandr Ebanoidze ilə görüş keçirilmişdir. Görüşdə görkəmli yazıçılar, şairlər, elm və mədəniyyət xadimləri iştirak etmişlər.

2005-ci il aprelin 20-də Moskvada Millətlər Evində “Ocaq” Azərbaycan Mədəniyyəti Cəmiyyəti və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Moskva bölgəsinin təşkilatçılığı ilə görkəmli Azərbaycan yazıçısı və mütəfəkkiri Cəlil Məmmədquluzadənin 140 illiyinə həsr olunmuş ədəbi gecə keçirilmişdir. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi, xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev, birliyin məsul katibi, Azərbaycan ədəbiyyatı fondunun baş direktoru Nazim İbrahimov və başqaları ustadın həyat və yaradıcılığından, “Molla Nəsrəddin” jurnalının əhəmiyyətindən danışmışlar.

2004-cü il fevralın 16-da Moskvada, Kreml sarayında Azərbaycan ilinin təntənəli açılış mərasimi olmuşdur. Rusiyanın və Azərbaycanın dövlət bayraqları ilə bəzədilmiş salona toplaşanlar Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyevi və Rusiya Federasiyasının prezidenti Vladimir Putini hərarətli alqışlarla qarşılaşmışlar. Açılış mərasimində hər iki prezident çıxış etmişlər. Rəsmi hissədən sonra Azərbaycan incəsənət ustalarının iştirakı ilə geniş proqramda konsert verilmişdir.

2004-cü il aprelin 22-də Azərbaycan ili çərçivəsində Moskva şəhərində Y.Vaxtanqov adına Dövlət teatri nəzdindəki Ali teatr məktəbinin səhnəsində dahi Üzeyir Hacıbəyovun dünyada məşhur olan “Arşın mal alan” musiqili komediyasının yeni quruluşda ilk tamaşası böyük uğurla keçmişdir.

2004-cü il oktyabrın 21-də Mədəniyyət Nazirliyində Azərbaycan respublikası ilə Rusiya federasiyasının Sverdlovski vilayətinin mədəniyyət sahəsində əməkdaşlığının daha da genişləndirilməsinə dair protokol imzalanmışdır. Bunun nəticəsində Rusiya federasiyasının Sverdlovsk vilayətinin Azərbaycanda mədəniyyət günləri çərçivəsində oktyabrın 22-də Heydər Əliyev adına sarayda incəsənət ustalarının böyük konserti olmuşdur. Həmin gün Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev prezident sarayında Sverdlovsk vilayətinin qubernatoru Eduard Rosseli qəbul etmişdir. Qonağı səmimi salamlayan dövlət başçısı Bakıda Sverdlovsk vilayəti mədəniyyət günlərinin keçirilməsini Azərbaycan-Rusiya əlaqələri tarixində əlamətdar bir hadisə kimi qiymətləndirilmişdir.

2004-cü il iyunun 12-dək ölkəmizdə keçirilən Rusiya mədəniyyəti günləri də maraqlı olmuşdur. Rusiyanın Mədəniyyət və Kütləvi Kommunikasiyalar Naziri Aleksandr Sokolovun başçılığı ilə respublikamıza 170 nəfərə yaxın qonaq gəlmişdir.

Yeri gəlmişkən demək olar ki, 1994-cü ildən başlayaraq Rusiya ilə Azərbaycan arasında mədəniyyət günlərinin keçirilməsi artıq ənənə şəklini almışdır.

Mədəniyyət günləri çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi ilə Rusiya federasiyasının Mədəniyyət və Kütləvi Kommunikasiyalar Nazirliyi arasında əməkdaşlıq haqqında protokol və kitabxanaçılıq işində qarşılıqlı fəaliyyət haqqında saziş imzalanmışdır. Bu müqavilə əsasında mədəniyyət günləri, festivallar keçirilməsi, bir-birinə musiqi kollektivləri göndərilməsi, dram teatrlarının bədii kollektivlərinin və ayrı-ayrı ifaçıların qastrollarının təşkil olunması nəzərdə tutulmuşdur. Sonralar bu işlər uğurla davam etdirilmiş, tərəflər xalq yaradıcılıq sahəsində də əməkdaşlıq etmiş, xalq yaradıcılığı evləri və özfəaliyyət kollektivləri arasında birbaşa əlaqələr yaradılmışdır.

Muzey işi və sərgi fəaliyyəti sahəsində əməkdaşlıq, ali və orta ixtisas, mədəniyyət və incəsənət məktəbləri arasında da birbaşa əlaqələr yaradılmış, biri-birinə tələbələr göndərilmiş, yaradıcılıq stajları, informasiya mübadiləsi, Rusiya və Azərbaycan xalqlarının tarixi-mədəni irsinin öyrənilməsi, axtarışı və qeydiyyatına alınması da həyata keçirilmişdir.

Azərbaycanda Rusiya mədəniyyəti günlərində proqrama uyğun olaraq "Nizami" kino-teatrında Rusiyanın kino həftəsi başlamışdır. Həftə "Karmen" filminin nümayişi ilə açılmışdı.

2005-ci ilin noyabr ayında Səməd Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram teatri Rusiyada qastrol səfərində olmuşdur. Layihə Rusiya teatr xadimləri İttifaqı yanında "MDB və Baltika ölkələri Rus teatrlarının Dəstəklənməsi Mərkəzi"nin proqramı çərçivəsində həyata keçirilmişdir. Azərbaycanı təmsil edən teatr kollektivi Rusiyanın Belqorod, Oryol və Bryansk şəhərlərində tamaşalar göstərmiş, sonda isə Rusiya teatr ictimaiyyəti qarşısında çıxış etmişlər.

2005-ci il aprel ayında Mossovet adına Dövlət Akademik teatri Bakıda qastrol səfərində olmuşdur. Onlar aprelin 12-də Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya teatrının səhnəsində rus ədəbiyyatlarının klassiklərindən olan Anton Çexovun "Qağayı" pyesi əsasında tamaşa göstərmişlər.

Həmin il, noyabr ayının 5-də Moskva Dövlət Konservatoriyasının Raxmaninov adına salonunda "Moskva payızı 25" Beynəlxalq müasir musiqi festivalı çərçivəsində SSRİ xalq artisti, Lenin və Dövlət Mükafatları laureatı, professor Qara Qarayevin 85 illik yubileyinə həsr olunmuş konsert verilmişdir.

Beləliklə, yuxarıda göstərilən faktlar göstərir ki, 1991-2005-ci illərdə Azərbaycanın ictimai həyatının digər sahələrində olduğu kimi, onun Rusiya ilə dövlətlərarası geniş humanitar əlaqələri də mövcud olmuşdur. Həmin əlaqələr demək olar ki, hər iki MDB üzv dövlətinin humanitar inkişafına xidmət edən, güclü təsir göstərən və ölkələrarası dostluq və əməkdaşlıq meyllərini gücləndirən bütün istiqamətlərini və formalarını əhatə etmişdir. Görülən işlər, həyata keçirilən ənənəvi tədbirlər Azərbaycan-Rusiya dövlətlərinin həmin sahələrdə əməkdaşlıqlarının möhkəmləndirilməsi işini gücləndirmiş və hər iki xalqın humanitar inkişafının həmin dövrdə qarşısında duran mühüm vəzifələrinin həyata keçirilməsində böyük rol oynamışdır.

Ədəbiyyat:

1. "Musiqi dünyası" jurnalı
2. "Xalq" qəzeti
3. "Azərbaycan" qəzeti
4. "Ədəbiyyat" qəzeti
5. "Bakinskiy raboçiy" qəzeti
6. Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin cari arxivi
7. "Respublika" qəzeti
8. Azərbaycan-Rusiya, Rusiya-Azərbaycan, 1992-2002 sənədlər toplusu.
9. H.Əliyev - XXI əsr, Azərbaycan-MDB ölkələri. (monoqrafiya), Bakı, 2008-ci il

ХАМЗА АЛИЕВ*Диссертант Института Истории имени А.А.Бакиханова НАНА***РОЛЬ КУЛЬТУРНЫХ СВЯЗЕЙ В РАЗВИТИИ ГУМАНИТАРНЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ ГОСУДАРСТВАМИ АЗЕРБАЙДЖАНА И РОССИИ**

Исторически культурные связи между Азербайджаном и Россией существовали в течение долгих лет и осуществлялись в разных формах. Многостороннее развитие культурных связей играли важную роль в развитии гуманитарных отношений между двумя странами. Россию и Азербайджан связывают двести лет совместного проживания и дружбы. Наши народы долгие годы были рядом и жили в составе одного государства. Но, конечно в разные времена возникали разные проблемы и трудности.

Возвращение к власти Гейдара Алиева после обретения независимости Азербайджаном в корне изменило ситуацию, была устранена напряженность между обеими государствами, отношения начали развиваться по восходящей линии во всех областях, в том числе в области гуманитарных связей.

В статье на основе широких фактов всесторонне освещаются претворенные в жизнь работы в области создания, расширения и укрепления гуманитарных отношений между Азербайджанской Республикой и Российской Федерацией за 1991-2005 годы.

HAMZA ALIEV*Dissertator of the Institute of History named after Bakikhanov of NAS***ROLE OF CULTURAL TIES IN DEVELOPMENT OF HUMANITARIAN RELATIONS BETWEEN THE AZERBAIJANI AND RUSSIAN STATES**

Historically the cultural ties between Azerbaijan and Russia existed within long years and were carried out in different forms. Multilateral development of cultural ties played an important role in development of the humanitarian relations between two countries. Russia and Azerbaijan are connected by two hundred years of cohabitation and friendship. Our people for many years were near, and lived in one state. But, certainly at various times there were different problems and difficulties in that relations.

Heydar Aliyev's return to power after that Azerbaijan get it's independence a situation changed in a root, an intensity between both states was eliminated, the relations started developing in the line of ascent in all areas, including in the field of humanitarian communications.

In article on the basis of the wide facts are comprehensively shined the realized works in the field of creation, expansions and strengthenings of the humanitarian relations between the Azerbaijan Republic and the Russian Federation for years of 1991-2005.

Rəyçilər: t.e.d.S.A.Sayadov, t.e.d.R.C.Süleymanov

AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun 19.11.2008-cü il tarixli iclasının qərarı ilə çapa məsləhət görülmüşdür (pr. №09).